

Yard?mc? Hizmet Personeli El Hijyeni Uyum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yard?mc? Hizmet Personeli El Hijyeni Uyum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32888>

Özet

Yardımcı Hizmet Personeli El Hijyeni Uyum Ölçeği, sağlık kuruluşlarında görev yapan yardımcı hizmet personelinin, hastane ortamında el hijyeni uygulamalarına ne düzeyde uyum sağladığını ölçmek amacıyla Emel Özerdoğan tarafından geliştirilmiştir (2014) bir araçtır. Bu ölçek, özellikle hastane enfeksiyonlarının önlenmesinde kritik rol oynayan destek personelinin, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından belirlenen beş kritik anda hijyen davranışları değerlendirilerek hasta güvenliğine ve enfeksiyon kontrolüne katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Ölçek, toplam 21 maddeden oluşmakta olup, Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda dört temel faktör altında yapılandırılmıştır. Ölçek, personelin uygulama şeklini değerlendirmek üzere 5'li Likert tipi bir derecelendirme kullanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

El hijyeni, uyum, yardımcı hizmet personeli, hastane hijyeni, enfeksiyon kontrolü, psikometrik ölçek.

Yazarlar

Emel Özerdoğan

Amaç

Ölçeğin temel amacı, hastanelerde ve benzeri sağlık kurumlarında çalışan yardımcı hizmet personelinin el hijyeni prosedürlerine olan uyum düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu personel grubunun, hasta bakım ve çevresel temizlik görevlerinde hijyen kurallarına ne şekilde uyduğunu belirlemek, eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek ve enfeksiyon riskini azaltmaya yönelik müdahalelerin etkinliğini değerlendirmek için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, aynı zamanda, yardımcı hizmet personeline yönelik verilen el hijyeni eğitimlerinin davranışsal uyum üzerindeki etkisini bilimsel olarak ölçmek amacıyla bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Bu sayede, hastane yönetimine hijyen standartlarını yükseltme konusunda veri temelli geri bildirim sağlanmasını amaçlanmıştır.

Yapı

Yardımcı Hizmet Personeli El Hijyeni Uyum Ölçeği, klinik ortamdaki hijyen davranışlarının dört temel başlımını temsil eden çok boyutlu bir yapıya ölçmektedir. Bu yapı, personelin riskli durumlar karşısında gösterdiği fiili uygulama şeklini değerlendirmeye odaklanmıştır.

Ölçek, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) "El Hijyeni İçin 5 An" prensibine benzer şekilde, temas öncesi, temas sonrası ve riskli vücut sıvılarıyla temas gibi kritik anları ele almaktadır. Değerlendirme 5'li Likert tipi bir derecelendirme formatında (0= hiç - 4= her zaman) yapılmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmaları, yapısal uygunluğunu ve amaca hizmet etme yeteneğini doğrulamıştır. Yapılan analizler, geliştirilen aracın teorik yapıya bağlı olarak bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin yapısal bütünlüğünü test etmek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Analiz sonuçları, ölçeğin toplam 21 maddeden oluştuğunu ve bu maddelerin dört farklı faktör altında toplandığını ortaya koymuştur. Bu dört faktörlü yapı, el hijyeni uyumunun kritik boyutları kapsamaktadır.

Kapsam Geçerliliği: Maddelerin el hijyeni uyumunun tüm yönlerini kapsayıcı kapsamadığı, uzman görüşleri alınarak değerlendirilmişi ve ölçek maddelerinin ilgili literatürle uyumlu olduğu belirlenmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlilik analizleri, iç tutarlılık katsayıları kullanılarak yapılmış olup, ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu kanıtlanmıştır.

Genel İç Tutarlılık Katsayısı: Ölçeğin tamamı için hesaplanan **Cronbach Alfa** katsayısı 0.86 olarak bulunmuştur. Bu değer, ölçeğin maddelerinin bütünüyle tutarlı ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Faktör Bazında İç Tutarlılık: Alt faktörlerin tutarlılık düzeyleri de tatmin edici düzeydedir:

Hastaya temas öncesi faktörü: 0.92

Hastaya temas sonrası faktörü: 0.91

Kan ve vücut sıvılarına temas riski faktörü: 0.78

Hasta çevresine temas sonrası faktörü: 0.76

Faktör Analizi

Yardımcı Hizmet Personeli El Hijyeni Uyum Ölçeği, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçlarına göre 21 madde ve dört alt boyuttan oluşan bir yapı sergilemektedir. Bu faktörler, yardımcı hizmet personelinin görev tanımına özel hijyen gerekliliklerini yansıtmaktadır.

Dört faktör ve içerdiği madde sayıları şunlardır:

Hastaya Temas Öncesi (6 madde): Hastaya dokunmadan veya işlem yapmadan önceki hijyen hazırlıkları kapsar.

Hastaya Temas Sonrası (6 madde): Hasta ile fiziksel temasından sonra gerçekleştirilen hijyen işlemlerini içerir.

Kan ve Vücut Sıvıları ile Temas Riski (4 madde): Doktor, kan veya diğer vücut sıvılarıyla temas potansiyeli olan işlemlerden sonraki zorunlu hijyen uygulamaları ölçer.

Hasta Çevresine Temas Sonrası (5 madde): Yatak çarşaf değişimi, komodinin temizliği gibi hasta yakın çevresiyle temas sonrası hijyen uygulamaları içerir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özel bir popülasyon için yeni bir psikometrik araç oluşturulması).

Format: Öz Bildirim Ölçeği (21 madde, 4 faktörlü yapı).

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Kitle: Yardımcı Hizmet Personeli.

Yaş Grubu: Yetişkin (Çalışan Nüfus).

Nüfus Detayları: Hastanelerde, kliniklerde veya uzun süreli bakım merkezlerinde hasta bakımı, temizlik ve destek hizmetlerinde görev yapan personel.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır (0= hiç - 4= her zaman). Yüksek puanlar, el hijyeni kurallarına yüksek uyum düzeyini gösterir.

Anahtar Kelimeler

Sağlık personeli, hijyen uyumu, hastane enfeksiyonları, güvenilirlik, geçerlik, el hijyeni.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: emelozerdogan@yahoo.com.tr

Yayın Adresi: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir (2014)

Ölçenin, Ücret ve Test Yeri?

Ölçek, Emel Özerdoğan'ın yüksek lisans tezi (2014) kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin ticari olmayan akademik veya klinik amaçlarla kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Test Geliştirme Yeri: 2014

Kaynaklar

Özerdoğan, E. (2014). *Yardımcı Hizmet Personeli El Hijyeni Uyum Ölçeği'nin geliştirilmesi ve verilen eğitim hijyen uyumuna etkisi* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: yardimci-hizmet-personeli-el-hijyeni-uyum-olcegi-toad.pdf

Yardımcı Hizmet Personeli El Hijyeni Uyum Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek 21 madde ve dört faktörden oluşmaktadır.

Hastaya temas sonrası (6m): Hastaya yatak içinde yukarı çekmek/ kaldırmak gerekirse çekme/kaldırma işleminden sonra..

Hastaya temas öncesi (6m): Hastaya yatak içinde yukarı çekmek/ kaldırmak gerekirse çekme/kaldırma işleminden önce...

Kan ve vücut sıvıları ile temas riski (4m): Doktor torbasının boğalttıktan ve deşirdikten sonra...

Hasta çevresine temas sonrası (5m): Çarşaf deşirdikten sonra...